

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

Ρυθμίσεις για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση, τη διαπολιτισμική εκπαίδευση και άλλες διατάξεις

I. Γενικές παρατηρήσεις

Το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, όπως διαμορφώθηκε μετά την επεξεργασία του από τη Διαικτική Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων, αποτελείται από τέσσερα (4) Κεφάλαια και σαράντα (40) άρθρα.

Με το νομοσχέδιο επιδιώκεται η αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου για την οργάνωση και παροχή ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο εξωτερικό και για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση. Παράλληλα, προτείνονται ρυθμίσεις για διάφορα άλλα ζητήματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων.

Ειδικότερα, στόχος του Κεφαλαίου Α΄ του νομοσχεδίου είναι η εκ νέου οργάνωση και ο σχεδιασμός της παροχής ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο εξωτερικό, διά της ποιοτικής αναβάθμισης και βελτίωσής της, ώστε να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των ελληνικής καταγωγής μαθητών του εξωτερικού, αλλά και των προσώπων μη ελληνικής καταγωγής που επιθυμούν να γνωρίσουν την ελληνική γλώσσα και τον ελληνικό πολιτισμό. Κύριος προσανατολισμός του νομοσχεδίου είναι η προαγωγή της ομαλής ένταξης των Ελλήνων μαθητών στη χώρα υποδοχής, με διατήρηση του γλωσσικού και πολιτισμικού δεσμού και της επαφής με την Ελλάδα, διά της προώθησης διγλωσσων σχολείων με κύριες γλώσσες την ελληνική και τη γλώσσα υποδοχής.

Οι προτεινόμενες διατάξεις εξειδικεύουν τους σκοπούς που θέτει το άρ-

2

θρο 108 παράγραφος 1 του Συντάγματος, κατά το οποίο «το Κράτος μεριμνά για τη ζωή του απόδημου ελληνισμού και τη διατήρηση των δεσμών του με τη μητέρα Πατρίδα. Επίσης μεριμνά για την παιδεία και την κοινωνική και επαγγελματική προαγωγή των Ελλήνων που εργάζονται έξω από την επικράτεια».

Με το άρθρο 1 προσδιορίζεται ο σκοπός και το πεδίο εφαρμογής του κεφαλαίου Α΄. Με το άρθρο 2 προσδιορίζονται οι φορείς παροχής της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης. Με το άρθρο 3 ρυθμίζονται οι μορφές οργάνωσης της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης και με το άρθρο 4 η ίδρυση και λειτουργία τους. Με το άρθρο 5 θεσπίζεται η υποχρέωση ενίσχυσης των μονάδων από το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και προσδιορίζονται μέσα ενίσχυσης. Το άρθρο 6 προβλέπει τη σύσταση Μόνιμης Επιτροπής Συνεργασίας από συναρμόδια υπουργεία για τη διάδοση της ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού στο εξωτερικό. Με το άρθρο 8 ρυθμίζεται η χορήγηση του πιστοποιητικού ελληνομάθειας από το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Με τις υπόλοιπες διατάξεις του κεφαλαίου ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα στελέχωσης και διοίκησης των μονάδων παροχής ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο εξωτερικό και συναφή ζητήματα.

Το Κεφάλαιο Β΄ στοχεύει στην αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση προς τον σκοπό αποτροπής των ανισοτήτων, διακρίσεων, και κοινωνικού αποκλεισμού μεταξύ προσώπων διαφορετικών πολιτισμικών ομάδων, καθώς και προκειμένου να προαχθεί η διαπολιτισμική κατανόηση και η ευαισθητοποίηση σε θέματα διαφορετικότητας στο σύνολο του μαθητικού πληθυσμού.

Για τον λόγο αυτό, οι προτεινόμενες διατάξεις εξειδικεύουν ιδίως το άρθρο 5 παρ. 2 του Συντάγματος, κατά το οποίο «όλοι όσοι βρίσκονται στην Ελληνική Επικράτεια απολαμβάνουν την απόλυτη προστασία της ζωής, της τιμής και της ελευθερίας τους, χωρίς διάκριση εθνικότητας, φυλής, γλώσσας και θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων», και με συναφείς διατάξεις του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και διεθνούς δικαίου. Υπενθυμίζεται ιδίως το άρθρο 22 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ κατά το οποίο «η Ένωση σέβεται τη θρησκευτική, πολιτιστική και γλωσσική πολυμορφία».

Ειδικότερα, με το άρθρο 20 προσδιορίζεται η διαπολιτισμική εκπαίδευση, ενώ με το άρθρο 22 ορίζονται ειδικότερα οι λειτουργικοί σκοποί και τα μέσα προαγωγής τους. Μεταξύ αυτών, επισημαίνεται η εγγραφή παιδιών με διαφορετική πολιτισμική προέλευση σε τάξεις με παιδιά γηγενών, η ειδική μέριμνα για τον προσανατολισμό των σχολικών βιβλίων και διδακτικών υλικών, και η έμφαση στην αντιμετώπιση των αρνητικών διακρίσεων. Επίσης, με το

άρθρο 22 προβλέπεται ότι τα σχολεία Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης μετατρέπονται σε Πειραματικά Σχολεία Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης.

Με τα άρθρα 23 έως 25 ρυθμίζονται ειδικότερα ζητήματα διοίκησης και στελέχωσης των Πειραματικών Σχολείων Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, καθώς και μέτρων στήριξης, και στο άρθρο 26 προβλέπεται η σταδιακή μετατροπή σε δίγλωσσα σχολεία των μονάδων που λειτουργούν σήμερα με ελληνόγλωσσο πρόγραμμα.

Με το Κεφάλαιο Γ΄ του νομοσχεδίου (άρθρο 27) προτείνονται τροποποιήσεις σε ζητήματα που αφορούν στους ειδικούς λογαριασμούς των κονδυλίων έρευνας των Α.Ε.Ι. (ΕΛΚΕ), το Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδας και την Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης.

Με το Κεφάλαιο Δ΄ του νομοσχεδίου νόμου εισάγονται διατάξεις για διάφορα θέματα πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και για λοιπά ζητήματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων.

Με το άρθρο 28 παράγραφος 1 ρυθμίζεται εκ νέου το εργασιακό καθεστώς των διδασκόντων εκπαιδευτικών στα ιδιωτικά σχολεία. Ιδίως, τίθενται αυξημένοι ουσιαστικοί και διαδικαστικοί περιορισμοί στην καταγγελία από τον εργοδότη της οικείας σύμβασης εργασίας, η οποία, μετά την πάροδο διετίας από την αρχική πρόσληψη, καθίσταται αυτοδικαίως σύμβαση αορίστου χρόνου. Περαιτέρω, με την παράγραφο 2 του άρθρου 28, κάθε παρέκκλιση ως προς το ωρολόγιο πρόγραμμα καθώς και κάθε είδους πρόσθετες εκπαιδευτικές δραστηριότητες τίθενται υπό τον έλεγχο νομιμότητας της κατά περίπτωση αρμόδιας Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας ή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Παράλληλα, τίθεται ανώτατο όριο του εβδομαδιαίου ωρολογίου προγράμματος (40 ώρες) και ορίζεται ότι η παρέκκλιση αφορά στο σύνολο των μαθητών της τάξης ή των τάξεων για τις οποίες χορηγείται.

Με το άρθρο 30 επέρχονται τροποποιήσεις στο καθεστώς λειτουργίας και απασχόλησης στα φροντιστήρια και τα κέντρα ξένων γλωσσών. Μεταξύ άλλων, θεσπίζεται υποχρέωση των ιδιοκτητών να καταθέτουν στις οικείες διευθύνσεις εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων το αναλυτικό εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα μαθημάτων, από το οποίο να προκύπτει ο αριθμός των τμημάτων και των μαθητών κάθε τμήματος, οι ώρες διδασκαλίας κάθε μαθήματος και ο διδάσκων/καθηγητής κάθε διδακτικής ώρας, καθώς και αντίγραφα των συμβάσεων εργασίας που συνάπτονται με τους διδάσκοντες / καθηγητές, ώστε οι διευθύνσεις εκπαίδευσης να κάνουν έλεγχο των τυπικών προσόντων των διδασκόντων ή καθηγητών. Παράλληλα, το εβδομαδιαίο ωράριο πλήρους διδακτικής απασχόλησης στα

4

φροντιστήρια και τα κέντρα ξένων γλωσσών καθορίζεται υποχρεωτικά στις είκοσι μία (21) διδακτικές ώρες.

Με το άρθρο 38 εξουσιοδοτούνται οι Υπουργοί Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και Οικονομικών να ρυθμίζουν την ίδρυση δομών υποδοχής για την εκπαίδευση των προσφύγων, την οργάνωση και λειτουργία των οικείων προγραμμάτων εκπαίδευσης και τη στελέχωσή των δομών αυτών.

Τέλος με το άρθρο 40 ορίζεται η έναρξη ισχύος του παρόντος.

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 1

Προτείνεται να αντικατασταθεί στην παράγραφο 2 η φράση «Ο παρών νόμος» από τη φράση «Το κεφάλαιο Α΄ του νόμου». Εξ άλλου, το αντικείμενο της παραγράφου αφορά, ακριβέστερα, στο ρυθμιστικό πεδίο του νόμου και όχι στο πεδίο εφαρμογής του.

2. Επί του άρθρου 2

Τίθεται το ερώτημα εάν κρίσιμη προϋπόθεση για την αναγνώριση φορέα της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο εξωτερικό θα έπρεπε να αποτελεί όχι η πλήρωση των νόμιμων προϋποθέσεων «σύστασης» στη χώρα υποδοχής, αλλά η νόμιμη «υπόστασή» του κατά το δίκαιο της χώρας υποδοχής.

3. Επί του άρθρου 4

Παρατηρείται ότι ως κριτήριο για την ίδρυση, τη συγχώνευση και την κατάργηση σχολικών μονάδων της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης τίθεται ο αριθμός των μαθητών τους (άρθρο 4 Α. (1)), ενώ θα μπορούσαν, επίσης, να λαμβάνονται υπ' όψιν και άλλες ιδιαίτερες περιστάσεις, ιδίως στο πλαίσιο τήρησης της συνταγματικής αρχής της ισότητας.

4. Επί του άρθρου 6

Πρέπει να προσδιορισθεί ο φορέας που εκδίδει την πράξη συγκρότησης της «Μόνιμης Επιτροπής Συνεργασίας από συναρμόδια υπουργεία για τη διάδοση της ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού στο εξωτερικό».

5. Επί του άρθρου 27

Μεταξύ των ρυθμίσεων προβλέπεται ενίσχυση της διαδικασίας είσπραξης οφειλών των Καθηγητών και Λεκτόρων πλήρους απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της είσπραξης παλαιότερων οφειλών, από τον οικείο Ειδικό Λογαριασμό Κονδυλίων Έρευνας. Προβλέπεται, ιδίως, μακρά (εικοσαετής)

περίοδος παραγραφής, αναγκαστική είσπραξη αυτών κατά τις διατάξεις του ΚΕΔΕ (άρθρο 27 παράγραφος 1) και συμπερίληψη στους υποχρέους και όσων ασκούν ελεύθερο επάγγελμα μέσω εταιρείας.

Επί των ανωτέρω παρατηρούνται τα εξής:

Ρύθμιση ως προς την παρακράτηση από τους ΕΛΚΕ ποσοστού υπέρ αυτών επί του εισοδήματος των Καθηγητών και των Λεκτόρων από ελεύθεριο επάγγελμα ή σχετική ενασχόληση είχε το πρώτον θεσπισθεί με το άρθρο 2 παράγραφος 8 του ν. 2530/1997. Υπό το κράτος της εν λόγω διάταξης είχε εκδοθεί γνωμοδότηση του Νομικού Συμβούλου του Κράτους στο Πανεπιστήμιο Αθηνών (55/2005), κατά την οποία τα έσοδα των δικηγόρων από τη συμμετοχή τους σε δικηγορική εταιρεία αποτελούν κέρδη (μέρισμα) και όχι εισόδημα από την άσκηση ελεύθεριου επαγγέλματος και, επομένως, δεν υπόκεινται στην υπό εξέταση εισφορά.

Κύρια νομική βάση για την υποχρέωση καταβολής εισφοράς στον οικείο ΕΛΚΕ αποτελεί σήμερα το άρθρο 23 παρ. 3 ν. 4009/2011, όπως έχει τροποποιηθεί, κατά το οποίο «οι καθηγητές και οι υπηρετούντες λέκτορες πλήρους απασχόλησης υποχρεούνται να αποδίδουν στον Ειδικό Λογαριασμό Κονδυλίων Έρευνας του Α.Ε.Ι., όπου υπηρετούν, ποσοστό επτά τοις εκατό (7%) επί του ακαθάριστου εισοδήματος που υπάγεται στην περίπτωση θ' της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου. Το ανωτέρω αποδιδόμενο ποσό αποτελεί πόρο του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας».

Με την ανωτέρω διάταξη επιβάλλεται παρακράτηση σε βάρος του ακαθάριστου εισοδήματος Καθηγητών και Λεκτόρων από «επιχειρηματική δραστηριότητα», κατά την έννοια της περίπτωσης θ' της παραγράφου 2 του άρθρου 23 του νόμου 4009/2011, η οποία ορίζει ότι μπορούν «να ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα με την επιφύλαξη των περιορισμών που προβλέπονται στην περίπτωση γ' της παρούσας παραγράφου και ύστερα από ενημέρωση του Κοσμήτορα της Σχολής στην οποία ανήκουν (...)».

Σημειώνεται ότι, όσον αφορά τη φύση της εν λόγω παρακράτησης επί του εισοδήματος Καθηγητών και Λεκτόρων από την άσκηση ελεύθεριου επαγγέλματος, το Συμβούλιο της Επικρατείας έχει κρίνει, με αποφάσεις της Ολομελείας του (3299/2014, και 2148/2015 και 2150/2015 (με ισχυρή μειοψηφία)), ότι η εν λόγω παρακράτηση επί του εισοδήματος των ανωτέρω δεν έχει φορολογικό χαρακτήρα.

Υπό το φως των ανωτέρω, προβληματισμός υφίσταται, όσον αφορά την προτεινόμενη ρύθμιση, εάν ήθελε θεωρηθεί ότι, κατά την Αιτιολογική Έκθεση, επιβάλλεται διά της ρύθμισης, σε βάθος ικανού χρόνου, ουσιαστικές οικονομικό βάρος σε Καθηγητές και Λέκτορες οι οποίοι ασκούν ελεύθεριο επάγ-

6

γελμα μέσω εταιρείας, σε σχέση πρώτον, προς τη διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 77 του Συντάγματος: «νόμος που δεν είναι πράγματι ερμηνευτικός ισχύει μόνο από τη δημοσίευσή του» και, δεύτερον, προς τη διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 78 του Συντάγματος: «φόρος ή οποιοδήποτε οικονομικό βάρος δεν μπορεί να επιβληθεί με νόμο αναδρομικής ισχύος που εκτείνεται πέρα από το οικονομικό έτος το προηγούμενο εκείνου κατά το οποίο υποβλήθηκε».

Ειδικότερα, το αναφερόμενο στην Αιτιολογική Έκθεση επί του νομοσχεδίου ότι «καθίσταται σαφές ότι ο νομοθέτης ουδέποτε είχε ως σκοπό να εξαιρέσει από την υποχρέωση απόδοσης ποσοστού στους ΕΛΚΕ τους καθηγητές οι οποίοι ασκούσαν και ασκούν ελεύθερο επάγγελμα μέσω εταιριών» δεν καθιστά την προτεινόμενη ρύθμιση πράγματι ερμηνευτική. Στην πραγματικότητα, η διευκρίνιση, στην προτεινόμενη διάταξη, ότι η παρακράτηση επί του εισοδήματος επιβάλλεται στους υποχρέους είτε ασκούν επιχειρηματική αρμοδιότητα ατομικά είτε μέσω εταιρείας αποτελεί, κατά τη φράση «μέσω εταιρείας», νέα ρύθμιση, δοθέντος ότι η περίπτωση θ' της παραγράφου 2 του άρθρου 23 του νόμου 4009/2009 κάνει λόγο περί «επιχειρηματικής δραστηριότητας» υπό την έννοια της ατομικής άσκησης ελεύθερου επαγγέλματος.

Η επιβολή όμως φορολογικών υποχρεώσεων ή άλλων οικονομικών βαρών δεν μπορεί να γίνεται με ερμηνεία διάταξης στην οποία προσδίδεται αναδρομική ισχύς, αλλά, όπως ορίζει το Σύνταγμα (άρθρο 78 παρ. 2), με ρύθμιση η οποία, μάλιστα, δεν δύναται να εκτείνεται πέραν του προηγούμενου οικονομικού έτους εκείνου κατά το οποίο επιβλήθηκε.

Υπ' αυτή την έννοια, δεν φαίνεται να συνάδει προς το Σύνταγμα η προτεινόμενη ρύθμιση καθ' ο μέρος ήθελε θεωρηθεί ότι καταλαμβάνει Καθηγητές και Λέκτορες που, μέχρις έναρξης ισχύος του παρόντος, ασκούσαν ή ασκούν ελεύθερο επάγγελμα μέσω εταιρείας, και όχι ως ατομική επαγγελματική δραστηριότητα.

6. Επί του άρθρου 28

α. Ως προς την εν γένει κατά το Σύνταγμα εξέταση των προτεινόμενων διατάξεων σχετικά με την ιδιωτική εκπαίδευση επισημαίνονται τα ακόλουθα: σύμφωνα με το άρθρο 16 παρ. 2 του Συντάγματος, η παιδεία αποτελεί βασική αποστολή του Κράτους και έχει ως σκοπό την ηθική, πνευματική και φυσική αγωγή των Ελλήνων, την ανάπτυξη της εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης και τη διάπλασή τους σε ελεύθερους και υπεύθυνους πολίτες, στη δε παρ. 8 του ίδιου άρθρου προβλέπεται ότι: «Νόμος ορίζει τις προϋποθέ-

σεις και τους όρους χορήγησης αδείας για την ίδρυση και λειτουργία εκπαιδευτηρίων, που δεν ανήκουν στο Κράτος, τα σχετικά με την εποπτεία που ασκείται πάνω σ' αυτά, καθώς και την υπηρεσιακή κατάσταση του διδακτικού προσωπικού τους. Η σύσταση ανώτατων σχολών από ιδιώτες απαγορεύεται».

Με τη διάταξη της παρ. 8 κατοχυρώνεται συνταγματικά το ατομικό δικαίωμα ίδρυσης και λειτουργίας ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων, όχι όμως ως δυνατότητα άσκησης ιδιωτικής απλώς επιχείρησης, αλλά ως δημόσιο λειτούργημα από ιδιωτικό φορέα υποκείμενο σε κρατικό έλεγχο και εποπτεία. Όπως έχει ειδικότερα δεχθεί το Συμβούλιο της Επικρατείας, ερμηνεύοντας τις ανωτέρω διατάξεις: «ενόψει της αναγωγής της παιδείας σε βασική αποστολή του Κράτους, θεσπίζεται η εποπτεία του τελευταίου επί των ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων με συνέπεια την, κατά τα προεκτεθέντα, έντονη ρυθμιστική επέμβαση του νομοθέτη στην οργάνωση και λειτουργία τους καθώς και στην υπηρεσιακή κατάσταση του προσωπικού τους. Ειδικότερα, με την ως άνω διάταξη του α' εδαφίου της παρ. 8 του άρθρου 16 του Συντάγματος κατοχυρώνεται μεν το δικαίωμα του ιδιοκτήτη ιδιωτικού σχολείου να επιλέγει το διδακτικό προσωπικό αυτού, ο νομοθέτης όμως, κινούμενος μέσα στα όρια της εν λόγω διάταξης, που καθιερώνει, όπως προαναφέρθηκε, την εποπτεία του Κράτους στην λειτουργία των ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων και στην υπηρεσιακή κατάσταση του προσωπικού τους, μπορεί να θεσπίζει προϋποθέσεις και όρους ως προς την σύναψη και την λύση της εργασιακής συμβάσεως που συνδέει τον ιδιοκτήτη του σχολείου με το εκπαιδευτικό προσωπικό και να αναθέτει τον έλεγχο της τήρησης των προϋποθέσεων και των όρων αυτών σε όργανα του Υπουργείου Παιδείας, ο οποίος ασκείται με την έκδοση αντίστοιχων διοικητικών πράξεων, αρκεί οι προϋποθέσεις και οι όροι αυτοί να υπαγορεύονται από λόγους δημοσίου συμφέροντος αναγόμενους στη διασφάλιση και βελτίωση της παρεχόμενης από τα ιδιωτικά σχολεία εκπαίδευσως και να μην αναιρούν ούτε να περιορίζουν υπέρμετρα την συνταγματικώς προστατευόμενη ελευθερία ιδρύσεως ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων και την συνακόλουθη ελευθερία του ιδιοκτήτη του εκπαιδευτηρίου να επιλέγει το διδακτικό προσωπικό του σχολείου του (πρβλ. ΣτΕ 2283/2002, 2901/2000, 1357/1999 επταμ., 2374, 2376/1988 Ολομ.) (ΣτΕ 622/2010 επταμ.)». Αντίστοιχα, έχει γίνει δεκτό ότι ο κοινός νομοθέτης, καθορίζοντας τους ρυθμιστικούς της ελευθερίας ίδρυσης και λειτουργίας των ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων περιορισμούς δύναται, μεταξύ άλλων, να καθορίζει τη βασική διδακτέα ύλη και το πρόγραμμα σπουδών (ΣΕ 2376/1988 Ολομ.). Οίκοθεν νοείται ότι οι περιορισμοί στην ελευθερία λειτουργίας εκπαιδευτηρίων πρέπει ανταπο-

κρίνονται προς τους σκοπούς που θέτει το άρθρο 16 παρ. 2 του Συντάγματος, σε κάθε δε περίπτωση πρέπει αυτοί να είναι αναγκαίοι και πρόσφοροι για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού και να μην είναι δυσανάλογοι σε σχέση προς αυτόν. Έχει, π.χ., κριθεί ότι «προκειμένου να καθορισθεί το ύψος των διδάκτρων πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και να συνεκτιμώνται στοιχεία σχετιζόμενα όχι μόνο με την προστασία του κοινού, αλλά και με την ομαλή λειτουργία των εκπαιδευτηρίων (βλ. Σ.Ε. 1313/1987, 1134-5/1978), ώστε να εξασφαλίζονται σε αυτά αναγκαίες οικονομικές προϋποθέσεις για την προσφορά υπηρεσιών της ενδεδειγμένης επιστημονικής στάθμης» (ΣτΕ 365/1989). Κατά συνέπεια, μέριμνα πρέπει να λαμβάνεται, ώστε οι περιορισμοί στη λειτουργία του εκπαιδευτηρίου να μη θίγουν, αλλά, αντίθετα, να εξασφαλίζουν την προσφορά υπηρεσιών της ενδεδειγμένης επιστημονικής στάθμης.

6. Με την παράγραφο 9 του άρθρου 30 του νόμου 6082/1977 ορίζεται ότι το αρμόδιο κατά περίπτωση υπηρεσιακό συμβούλιο επιβεβαιώνει της νομιμότητα καταγγελίας σύμβασης εργασίας ιδιωτικού εκπαιδευτικού και διαπιστώνει αν η καταγγελία είναι καταχρηστική ή μη επί ποινή ακυρότητας της απόλυσης. Προβληματισμός δημιουργείται επί της κρίσης διοικητικού οργάνου σχετικά με τον καταχρηστικό ή μη χαρακτήρα καταγγελίας έννομης σχέσης, χωρίς ειδική αναφορά σε διαδικασία ακρόασης αμφότερων των μερών, στην έννομη σχέση των οποίων παρεμβαίνει το διοικητικό όργανο.

7. Επί του άρθρου 35

Με το άρθρο 35 προβλέπεται η επιβάρυνση του προϋπολογισμού του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων για την κάλυψη των δαπανών λειτουργίας και των τυχόν ανεξόφλητων δαπανών λειτουργίας των καταλυμάτων του Υπουργείου στο Δήμο Μαραθώνα, και ρυθμίζονται ζητήματα σχετικά με την οργάνωση και λειτουργία των εγκαταστάσεων. Είναι αυτονόητο ότι οι διατάξεις αφορούν στην οργάνωση, από πλευράς αρμοδιότητας, της σχετικής διαδικασίας, και δεν αποκλείουν την εφαρμογή του περιβαλλοντικού δικαίου ως προς την επιτρεπόμενη μεταολυμπιακή χρήση τους. Περαιτέρω, επισημαίνεται ότι δεν διευκρινίζεται η ευθύνη του φορέα υπό τον οποίο δεν εξοφλήθηκαν ενδεχόμενες ανεξόφλητες δαπάνες. Τέλος, παρατηρείται ότι θα ήταν σκόπιμο να εκτίθεται ο βασικός σκοπός χρήσης τους.

8. Επί του άρθρου 38

Το εύρος της παρεχόμενης με την οικεία διάταξη εξουσιοδότησης (ίδρυση δομών υποδοχής για την εκπαίδευση των προσφύγων, οργάνωση και λειτουργία των οικείων προγραμμάτων εκπαίδευσης και στελέχωση των δομών αυτών) είναι τέτοιο ώστε, θα ήταν ενδεχομένως προσήκουσα, η, σύμφωνα με το άρθρο 43 παράγραφος 2 του Συντάγματος, θέσπιση των εν λόγω ρυθμίσεων διά κανονιστικού διατάγματος.

Αθήνα, 29 Αυγούστου 2016

Ο εισηγητής
Νικόλαος Παπασπύρου
Επιστημονικός Συνεργάτης
Λέκτορας της Νομικής Σχολής
του Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Προϊστάμενος της Α΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αντώνης Παντελής
Καθηγητής της Νομικής Σχολής
του Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών